

Aids en handicap

Bron: Action on Disability and Development
Opvoering door een Tanzaniaanse organisatie van personen met een handicap om haar leden te sensibiliseren rond hiv/aids

Wist u dat personen met een handicap kwetsbaar zijn voor hiv en aids?

Iedereen die in het Zuiden leeft krijgt te maken met hiv/aids. Ook voor mensen met een handicap is dit een realiteit. Mensen die dagelijks zorgen voor personen met een handicap thuis of binnen een voorziening vallen weg als aids toeslaat. Maar ook mensen met een handicap zelf raken besmet met hiv en worden ziek. In vele culturen is seksualiteitsbeleving van mensen met een handicap een taboe waardoor men het ook niet nodig vindt hen te bereiken met preventiecampagnes. Deze folder wil aangeven hoe u hierin als NGO verandering kunt brengen.

“Staten die Partij zijn moeten personen met een handicap voorzien van hetzelfde aanbod met dezelfde kwaliteit en volgens dezelfde normen voor gratis of betaalbare gezondheidszorg en programma's die aan anderen worden verstrekt, waaronder op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid, en op de populatie toegesneden programma's op het gebied van volksgezondheid”

(Verdrag voor de rechten van personen met een handicap, artikel 25)

Verdrag voor de rechten van personen met een handicap: oproep aan NGO's !

In december 2006 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het Verdrag voor de rechten van personen met een handicap aan en sinds mei 2008 is het in werking. Dit is het eerste mensenrechtenverdrag van de 21^e eeuw. Voor de eerste maal legt het aan de lidstaten van de VN een bindende regelgeving op rond rechten van personen met een handicap.

Het Verdrag vermeldt hiv en aids niet specifiek maar artikel 25 over gezondheid vraagt dat:

“Staten die Partij zijn moeten personen met een handicap voorzien van hetzelfde aanbod met dezelfde kwaliteit en volgens dezelfde normen voor gratis of betaalbare gezondheidszorg en –programma’s die aan anderen worden verstrekt, waaronder op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid, en op de populatie toegesneden programma’s op het gebied van volksgezondheid”.

Personen met een handicap hebben recht op kwaliteitsvolle reproductieve en seksuele gezondheidszorg waarbij preventie en behandeling van hiv/aids zeker in het Zuiden een belangrijke plaats inneemt. Jongeren en volwassenen met een handicap zijn namelijk net als anderen seksueel actief. Ze zijn ook kwetsbaar voor seksueel misbruik en geweld van mensen uit hun omgeving, al dan niet familieleden. Toch willen we in deze folder vooral de positieve aspecten van seksualiteitsbeleving door personen met een handicap benadrukken.

Onze NGO bereikt al personen met een handicap

Ongetwijfeld bereikt u met uw huidige activiteiten al personen met een handicap. Mensen met een handicap

maken namelijk deel uit van de gemeenschappen waaraan uw NGO steun verleent. Toch zijn er redenen om aan te nemen dat mensen met een handicap niet in dezelfde mate worden bereikt bij uw acties.

We verduidelijken dit even met een voorbeeld per type handicap. We benadrukken wel dat iedere persoon met een handicap anders is. Mogelijkheden en beperkingen verschillen sterk volgens de aard en graad van de handicap, de leeftijd en de persoonlijkheid van de betrokkene.

Personen met een fysieke handicap

Hoewel mannen en vooral vrouwen met een handicap minder gegeerd zijn als huwelijkspartner mag men het aantal seksuele contacten dat ze hebben en dus de kans op hiv-besmetting niet onderschatten. Vrouwen met een fysieke handicap worden vaak gekozen als derde of vierde echtgenote of ze huwen met een ver familielid. Anderen hebben losse contacten met meerdere partners, wat uiteraard ook een verhoogd risico met zich meebrengt.

Personen met een visuele of auditieve handicap

Ook personen met een visuele of auditieve handicap trouwen of hebben relaties met elkaar of met mensen die geen handicap hebben. Preventiecampagnes rond hiv/aids via de radio gaan voorbij aan wie niet goed hoort. Als je niet goed ziet, merk je geen affiches op in het straatbeeld.

Personen met een verstandelijke handicap

Ook personen met een verstandelijke handicap hebben recht op seksuele relaties. Voor hen is meestal aangepaste voorlichting nodig in eenvoudig taalgebruik en met behulp van duidelijke afbeeldingen.

Kinderen en ouderen met een handicap

Hoewel deze groep in principe buiten de seksueel actieve leeftijd valt, is het toch belangrijk ze bij maatregelen

rond hiv/aids niet over het hoofd te zien. Kinderen zijn de volwassenen van morgen en verliezen hun ouders of andere opvoeders en verzorgers wanneer die aan aids overlijden. Ook voor oudere mensen valt het sociaal netwerk weg als de actieve generatie getroffen wordt.

Wat kunt u concreet doen?

Als we kijken naar de concrete activiteiten die u als NGO kunt opzetten om personen met een handicap beter te bereiken in uw acties rond aidspreventie, kunnen we activiteiten onderscheiden op drie niveaus:

1. Mensen met een handicap worden bereikt via dezelfde sensibiliseringskanalen, met dezelfde boodschappen en diensten als anderen. Dit brengt weinig of geen bijkomende kosten met zich mee.
2. Aidscampagnes worden zodanig aangepast dat personen met een handicap zeker bereikt worden als deel van een ruimer publiek. Deze maatregelen vragen een lage tot middelmatige meerkost.

3. Campagnematerialen worden specifiek aangepast volgens de aard en graad van de handicap of nieuwe materialen worden ontwikkeld. Ook worden extra inspanningen gedaan om specifieke groepen en individuen met een handicap te bereiken die geen deel uitmaken van het algemeen publiek. De bijkomende kosten zijn in dit geval middelmatig tot hoog.
4. We willen hier vooral enkele suggesties doen voor activiteiten op de niveaus 1 en 2. Deze niveaus vragen haalbare aanpassingen die minder kosten en het sterkst de deelname van personen met een handicap aan de gemeenschap bevorderen.

Bron: Pierre Mertens
Beschilderde huizen in Tanzania om te sensibiliseren rond hiv/aids

Activiteiten op niveau I

- Neem personen met een zichtbare handicap, zoals rolstoelgebruikers of personen met een blindenstok op in posters en aanplakborden. Gebruik ook voorbeelden van mensen met een handicap in gedrukt campagnemateriaal.
- Houd hiv-tests, informatiesessies rond aids en rond huiselijk geweld op gemakkelijk toegankelijke plaatsen. Verzeker u ervan dat personen met een handicap uit de gemeenschap op de hoogte zijn van de activiteiten die u aanbiedt rond aids en dat ze uitgenodigd zijn. U kan hierbij beroep doen op lokale leiders of vertegenwoordigers van gehandicaptenorganisaties.

- Doe eenvoudige aanpassingen aan uw acties rond aidspreventie zodat de boodschap begrepen kan worden door personen met een handicap. Deel condooms uit zodat allen, ook mensen met een visuele handicap, kunnen voelen wat een condoom is. Houd de boodschap simpel en herhaal ze voldoende. Dit is alweer nuttig voor elke deelnemer, mensen met een verstandelijke handicap inbegrepen.
- Netwerk met lokale organisaties van personen met een handicap om zeker te zijn dat uw acties zo inclusief mogelijk zijn.

Activiteiten op niveau 2

- Zorg dat lokale medewerkers in hiv-campagnes contact hebben met organisaties van personen met een handicap of met individuen met een handicap. Die kunnen hen helpen om hun activiteiten en materialen aan te passen aan personen met een handicap en ervoor zorgen dat zoveel mogelijk mensen met een handicap worden bereikt.
- Werk met beeldverhalen en met visueel campagnemateriaal zodat iedereen die niet zo geletterd is, niet goed hoort of een verstandelijke handicap heeft de boodschap kan vatten.

- Maak ontmoetingsplaatsen, zoals de lokale hiv-kliniek of het testcentrum toegankelijk voor rolstoelgebruikers via hellende vlakken.

Activiteiten op niveau 3

- Test vormingsmodules rond hiv/aids uit met verschillende groepen van personen met een handicap.
- Ontwikkel bijkomende materialen en vormingssessies voor mensen met een handicap die niet worden bereikt door de activiteiten opgesomd onder niveau I en 2. Het gaat hier bijvoorbeeld om mensen met een matige tot ernstige verstandelijke handicap. Hiervoor kunt u samenwerken met de dagelijkse begeleiders van personen met een handicap.
- Werk samen met organisaties van personen met een handicap, met rehabilitatiewerkers en anderen om een strategie uit te werken voor moeilijk bereikbare mensen met een handicap.

Nuttige bronnen

- Groce, N. HIV/AIDS Global survey on HIV/AIDS and disability. Overzichtswebsite: <http://globalsurvey.med.yale.edu/>
- CIRA. Guidelines for Inclusion of Individuals with Disability in HIV/AIDS Outreach Efforts, 2006. http://globalsurvey.med.yale.edu/inclusion_guidelines_hiv aids.pdf
- World Bank. Disability and HIV/AIDS: at a glance, 2004. <http://cira.med.yale.edu/globalsurvey/Fact%20sheet.pdf>

Welke diensten kan PHOS uw NGO aanbieden?

- Literatuur en contactpersonen met terreinervaring rond handicap en hiv/aids.
- Advisering voor het handicap-gevoeliger maken van het organisatiebeleid rond hiv/aids.
- Ondersteuning bij het uitwerken van vormingsmateriaal naar medewerkers van uw NGO en/of de partners toe.
- Bemiddeling in functie van samenwerking met lokale organisaties van mensen met een handicap in de regio waar u actief bent.
- Dienstverlening op maat in onderlinge afspraak.

Contacteer ons vrijblijvend:

PHOS, Tivolistraat 45, bus 3, 1020 Laken | tel: 02/421.24.30

email: secretariaat@phos.be